

ция и привикналост на "събратята". В такива случаи се пораждат възможности за манипулиране и използване на конфесионалните различия и пристрастия за въвличане на "събратята" в определени начинания, които за съжаление невинни са с положителен етнически и социален пълнеж, смисъл и значение. Наличието на такава ситуация може да развие сблъсъка между неформалните и формалните лидери в етнически и социално нежелани форми, да провокира напрежение и остракизъм, да съдейства за разпалване на етноконфесионални вражди и усложнения в обществения живот.

Специално за нас и нашето време това е много важно и то следва да бъде отчитано навреме и правдиво. Това е така, защото в тази насока у нас и в нашето време са налице немалко примери, заредени с непредсказуеми последици. Става дума най-вече за неотрадния факт, че българските цигани са относително рязко разделени на религиозно-верска основа, тъй като са приобщени към две исторически противостоещи си религии - християнството и исляма, имащи коренно различно място, роля и значение в нашата народностна и национална история. А това съдържа потенциалната възможност не само за раздор и вражда между самите цигани, но и за ангажирането им в евентуални раздори и вражди между християните и мюсюлманите изобщо.

Четвъртата особеност на общественополитическото лидерство сред циганите засяга **специфичното отражение на социалната среда върху душевността на лидера**. Това, дали лидерът се проявява в своя, в смесена или в другоетническа среда, е от съществено значение за неговото самочувствие, за "пулса" на неговата изява. У циганите лидери, изразяващи се в смесена среда, много по-силно и учестено се наслагват и проявяват мотивационни сблъсъци и терзания. У тях често се формират нравствени напрежения и психични комплекси, които дълбоко и драматично отекват в душевността им. Разбира се, причините за това са свързани и с перипетиите на адаптирането и интегрирането към "другите", и с опитите на циганите да се изявят възможно най-пълно в обществения живот, а и с проблемите, произтичащи от "разрива" с първичната среда и нейните субкултурни еталони за мислене и поведение, и т. н.